

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การติดต่อสื่อสารนับเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม ดังจะเห็นได้จากการที่มนุษย์พยายามสร้างภาษาขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อในการติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มสังคมเดียวกัน แต่ต่อมาสังคมเริ่มขยายตัวกว้างขึ้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มคนที่ใช้ภาษาต่างกัน ดังนั้นจึงมีการถ่ายทอดลักษณะทางภาษาให้แก่กันการแปลจึงเริ่มเกิดขึ้นโดยเฉพาะในโลกปัจจุบันซึ่งวิทยาการและเทคโนโลยีกำลังพัฒนาอย่างรวดเร็วต่อเนื่อง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา วิทยาศาสตร์ การสื่อสารคมนาคม และอื่น ๆ จนกล่าวกันว่าสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมแห่งข่าวสารข้อมูล (information society) ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ของข่าวสารข้อมูลนั้น ๆ เพราะภาษาอังกฤษได้ชื่อว่าเป็นภาษาสากล (Strevens, 1987, p.56 อ้างถึงใน เสรี สมชอบ, 2542 หน้า 1) หรือภาษาที่ใช้ระหว่างนานาชาติ ด้วยเหตุนี้ผู้ที่ไม่เข้าใจภาษาอังกฤษย่อมต้องอ่านภาษาฉบับแปล จึงนับได้ว่าการแปลเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการติดตามผลงานทางวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการหาความรู้ทางวิชาการในขั้นสูงขึ้น เสรี สมชอบ (2542) กล่าวว่า การแปลมีความสำคัญต่อประเทศไทยในทุก ๆ ด้าน จนถือเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งต่อการเร่งรัดพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้ทันอารยะประเทศ

เมื่อประเทศไทยมีการติดต่อกับนานาชาติหลายสาขาเพิ่มขึ้น ข้อเขียนประเภทอรรถสาร ซึ่งเป็นข้อเขียนประเภทให้ความรู้ ให้ข้อมูล และข่าวสารในด้านต่าง ๆ จึงได้รับความสนใจจากบุคคลทั่วไปในทุก ๆ วงการเป็นอย่างมาก วรรณฯ แสงอร่ามเรือง (2542, หน้า 254) กล่าวว่า ในปัจจุบันมีการแปลเอกสารประเภทให้ข้อมูล หรือที่เรียกว่าข้อเขียนประเภทอรรถสาร (informative text) มากกว่าการแปลวรรณกรรมที่นิยมแปลในอดีต ทั้งนี้เนื่องจากข้อเขียนประเภทอรรถสารฉบับแปล เช่น ข่าวยางาน บทความทางวิชาการ บทความวิจารณ์ และตำรา ล้วนเป็นแหล่งความรู้ เพื่อใช้ศึกษาพัฒนาวิถีชีวิต สังคม และประเทศชาติให้เท่าเทียมประเทศที่พัฒนาแล้ว อีกทั้งยังช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันด้วย จึงนับได้ว่าการแปลข้อเขียนประเภทอรรถสารเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยในโลกปัจจุบัน และจะเพิ่มบทบาทความสำคัญมากยิ่งขึ้นอีก ฉะนั้น การศึกษากลวิธีการแปลข้อเขียนประเภทอรรถสาร จึงนับเป็นงานที่

สำคัญยิ่งประการหนึ่ง

การแปลเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมาย และรูปแบบของการเสนอความหมาย ซึ่งถือเป็นการสื่อสารที่มีความสัมพันธ์กับภาษาอย่างใกล้ชิด และองค์ประกอบสำคัญของภาษาที่พบในทุกชาติทุกภาษาคือ คำนาม (เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน้า 100) ในโครงสร้างภาษาอังกฤษ เช่น ประโยคพื้นฐาน หรือประโยคแกน (kernel sentence) ทั้ง 7 แบบของ Nida (1964) หรือแผนภูมิต้นไม้ที่แสดงโครงสร้างลึกของประโยคในกฎไวยากรณ์ปรัวรรตของชอมสกี (Chomsky อ้างถึงใน สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง, 2539) แต่ละประโยคต่างก็ประกอบด้วย คำนามหรือคำนามกับส่วนขยายซึ่งเป็นกลุ่มคำที่เรียกว่า นามวลี (noun phrase) เป็นสำคัญ อีกทั้งทฤษฎีด้านวากยสัมพันธ์ก็กล่าวว่า ทุก ๆ ประโยคอย่างน้อยต้องประกอบด้วยนามวลี (สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง, 2539) ตามแนวคิดของ ลี และ ทอมสัน (Li & Thomson, 1976) ภาษาอังกฤษเป็นภาษาเน้นประธาน (subject-prominent language) ลักษณะโดยทั่วไปของโครงสร้างประโยคจะมีการละนามวลีน้อยที่สุด กล่าวคือ แต่ละประโยคจะมีประธานและกรรมแสดงไว้ชัดเจน ประธานและกรรมดังกล่าวล้วนแล้วแต่มีคำนามหรือนามวลีเป็นส่วนประกอบทั้งสิ้น นอกเหนือจากนี้ ทิพา เทพอักษรพงศ์ (2540, หน้า 90) ยังกล่าวถึงนามวลีซึ่งสัมพันธ์กับกริยาวลีไว้หลายรูปแบบ เช่น นามวลีเป็นผู้กระทำ เป็นผู้ร่วมกระทำ เป็นเครื่องมือ เป็นผู้มีประสบการณ์ เป็นจุดเริ่มต้น เป็นจุดหมาย เป็นสถานที่ เป็นเวลา และเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ เป็นต้น ด้วยเหตุที่นามวลีมีโครงสร้างที่หลากหลายกว่าวลีชนิดอื่น ๆ ในภาษาอังกฤษ (David, 1995, p. 232) นามวลีจึงทำหน้าที่ได้หลายอย่าง และถือเป็นส่วนสำคัญในประโยคที่มีความสัมพันธ์กับส่วนอื่น ๆ อีกมาก ดังนั้น การศึกษากลวิธีในการเปลี่ยนนามวลีจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยจึงเป็นแนวทางหนึ่งประกอบความเข้าใจเพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการแปลเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

องค์ประกอบที่สำคัญในนามวลีได้แก่ คำนาม คำนำหน้าคำนาม และ คำขยายคำนาม ซึ่งนักแปล และผู้รู้หลายท่านต่างเห็นว่าเป็นโครงสร้างทางภาษาอังกฤษที่ก่อให้เกิดปัญหาในการแปลความเป็นภาษาไทย เช่น กุสุมาลย์ รัชตะนันท์ (2531) กล่าวว่า การจัดลำดับคำในวลีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียงคำขยายคำนาม ถือเป็นหัวข้อสำคัญประการหนึ่งที่ควรพิจารณาในการประเมินผลการแปลความจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย และเฉลิมศรี จันทสิงห์ (2538, หน้า 44) กล่าวว่า โครงสร้างทางไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยนามอันก่อให้เกิดปัญหาการแปลความ ได้แก่ คำนาม คำนำหน้าคำนาม คำคุณศัพท์ เพราะคำนามในภาษาอังกฤษมีกฎเกณฑ์ชัดเจนสามารถเปลี่ยนรูปเพื่อแสดงเพศและพจน์ได้ แต่ในภาษาไทยไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำนามเลย และการเรียงลำดับคำขยายคำนามก็มีลักษณะไม่เหมือนกัน ในภาษาอังกฤษมีคำขยายวางไว้หน้าและหลังคำนาม แต่ในขณะที่ภาษาไทยจะวางคำขยายไว้ข้างหลังคำนามเท่านั้น จากความแตกต่างของ

ลักษณะทางภาษาดังกล่าวนี้นี้ในการแปลความจึงจำเป็นต้องเข้าใจโครงสร้างของภาษาทั้งสองด้วย ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าภาษาไทยและภาษาอังกฤษนั้น มีรูปโครงสร้างไวยากรณ์แตกต่างกันอยู่หลายประการ (Lado อ้างถึงใน ทิพา เทพอักษรพงศ์, 2540) และจากตัวอย่างประการหนึ่งที่นักแปลส่วนใหญ่เห็นชัดว่าเป็นปัญหาในการแปลอย่างยิ่ง คือ บทหน้าหรือคำนำหน้าคำนาม (determiner) ซึ่งมีความสำคัญทางโครงสร้างประโยคภาษาอังกฤษมาก เพราะคำนำหน้าคำนามสามารถบอกลักษณะของคำนามที่ตามมาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ถือเป็นคำที่ต้องให้นำหน้าคำนามภาษาอังกฤษเสมอ แต่ในภาษาไทยไม่จำเป็นต้องมีคำนำหน้าคำนามดังกล่าว ดังนั้น ในการแปลนามวลีจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ผู้แปลจำเป็นต้องพิจารณาว่าควรแปลคำเหล่านี้อย่างไรในบริบทนั้น ๆ หรือควรละไว้โดยไม่ต้องแปล เพราะคำเหล่านี้บางคำในบางกรณี ถ้าหากจะแปลเป็นภาษาไทยโดยมุ่งให้ความหมายเท่าเทียมกันแล้ว อาจฟังดูไม่สละสลวยหรือให้ความรู้สึกว่ายำใช้รูปไวยากรณ์ภาษาอังกฤษอยู่ ในการแปลจึงควรพึงระวังเสมอว่า ข้อความหรือเนื้อหาที่แปลแล้วควรมีลักษณะเป็นสำนวนแบบภาษาไทยอย่างแท้จริง มิใช่เป็นเพียงข้อความที่ใช้ถ้อยคำอย่างภาษาไทยแต่มีรูปโครงสร้างทางไวยากรณ์เป็นแบบภาษาอังกฤษ

หากพิจารณาสรุปถึงโครงสร้างที่เป็นปัญหาในการแปลความจากหนังสือต่าง ๆ รวมทั้งจากการสังเกตและประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษมักพบว่า โครงสร้างนามวลีที่มีส่วนขยายยาว ๆ ทำให้ผู้แปลเกิดความสับสนจึงไม่สามารถถ่ายทอดความหมายได้อย่างถูกต้อง ข้อผิดพลาดในการแปลความจากต้นฉบับภาษาอังกฤษส่วนใหญ่จึงมักเกี่ยวข้องกับ การแปลนามวลีทั้งสิ้น ด้วยเหตุที่นามวลีเป็นปัญหาสำคัญยิ่งต่อการแปลความ การวิจัยครั้งนี้จึงนำโครงสร้างนามวลีภาษาอังกฤษจากข้อเขียนประเภทวรรณสารมาวิเคราะห์หากลวิธีการแปลนามวลีในแต่ละโครงสร้างเพื่อนำมาซึ่งข้อเสนอแนะใช้เป็นแนวทางในการแปลนามวลีภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยให้มีความถูกต้องสละสลวยสามารถเทียบเคียงได้กับภาษาต้นฉบับ รวมทั้งคงความเป็นเอกลักษณ์ของภาษาไทยด้วย การรู้หลักในการแปลนามวลีภาษาอังกฤษย่อมเป็นแนวทางทำให้ งานแปลมีข้อผิดพลาดน้อยลง หรือเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปรับปรุงงานแปลได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการแปลนามวลีในข้อเขียนประเภทวรรณสารจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหาที่ผู้วิจัยพบจากการวิเคราะห์กลวิธีการแปลนามวลีภาษาอังกฤษแต่ละโครงสร้างและนำไปใช้เป็นข้อควรพิจารณาในการแปลข้อความภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เพื่อทราบกลวิธีการแปลนามวลีภาษาอังกฤษแต่ละโครงสร้างในข้อเขียนประเภท อรรถสาร
2. ผลการศึกษานำไปสู่ข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสอนเรื่องกลวิธีการแปล ข้อความภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ข้อเขียนประเภทอรรถสารที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ บทความภาษาอังกฤษ และบท แปลภาษาไทยในคอลัมน์ TRANSLATE IT ซึ่งตีพิมพ์ทุกสัปดาห์ในฉบับวันอังคาร ของหนังสือ พิมพ์บางกอกโพสต์ (BANGKOK POST) ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศที่มียอดจำหน่าย สูง โดยคอลัมน์นี้เป็นสื่อการเรียนรู้ด้านการแปลที่ทันสมัย และเพื่อให้ได้เนื้อหาหลากหลายหัวข้อ เรื่องและทันต่อเหตุการณ์ จึงเลือกทุกฉบับตลอดปีที่เริ่มทำการวิจัยตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม ถึงวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2543 รวมจำนวนทั้งสิ้น 50 บทความ

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. โครงสร้างนามวลีภาษาอังกฤษและคำแปลภาษาไทยที่ใช้ศึกษาค้างนี้ นำมาจากบทความในคอลัมน์ TRANSLATE IT โดยไม่จำกัดประเภทของเนื้อหาในข้อเขียน
2. นามวลีที่ใช้ศึกษามีรูปแบบโครงสร้างตามที่กำหนดรวม 20 ประเภท
3. โครงสร้างนามวลีที่ใช้ศึกษาค้างนี้ไม่รวมถึง จำนวนโวหารเปรียบเทียบต่าง ๆ เช่น คำคม คำพังเพย คำอุปมาอุปมัย เป็นต้น

นิยามเฉพาะศัพท์

1. กลวิธีการแปล หมายถึง กระบวนการที่ผู้แปลถ่ายทอดความหมายของข้อเขียนใน ภาษาต้นฉบับให้เป็นข้อเขียนที่มีความเท่าเทียมกันในภาษาฉบับแปล โดยเลือกใช้ถ้อยคำ จำนวน ให้เหมาะสมเพื่อรักษาความหมาย น้ำเสียง รูปแบบ ลีลาของข้อเขียนเดิมไว้ให้มากที่สุด กลวิธีการ แปลดังกล่าวแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้คือ

1.1 การแปลตรงตัว	1.3 การปรับคำแปล
1.2 การเพิ่มคำแปล	1.4 การละไม่แปล
2. ข้อเขียนประเภทอรรถสาร (informative text) หมายถึง ข้อเขียนประเภทต่าง ๆ ที่มี

จุดมุ่งหมายเพื่อให้ข้อมูล ข่าวสาร ให้ข้อเท็จจริง และความรู้ในด้านต่าง ๆ หรือเล่าประสบการณ์ อาทิเช่น รายงาน บทความทางวิชาการ บทความวิจารณ์ข่าว และตำราต่าง ๆ

3. นามวลี (noun phrase) หมายถึง กลุ่มคำหรืออนุประโยคที่ทำหน้าที่อย่างคำนาม ซึ่งมีรูปโครงสร้าง 20 ประเภทดังต่อไปนี้

- 3.1 โครงสร้าง article + head noun
- 3.2 โครงสร้าง possessive + head noun
- 3.3 โครงสร้าง demonstrative + head noun
- 3.4 โครงสร้าง quantifier + head noun
- 3.5 โครงสร้าง numeral + head noun
- 3.6 โครงสร้าง determiner + descriptive adjective + head noun
- 3.7 โครงสร้าง determiner + participle + head noun
- 3.8 โครงสร้าง determiner + noun adjunct + head noun
- 3.9 โครงสร้าง determiner + compound-adjectives + head noun
- 3.10 โครงสร้าง determiner + head noun + relative clause
- 3.11 โครงสร้าง determiner + head noun + prepositional phrase
- 3.12 โครงสร้าง determiner + head noun + adjectival phrase
- 3.13 โครงสร้าง determiner + head noun + participial phrase
- 3.14 โครงสร้าง determiner + head noun + infinitive phrase
- 3.15 โครงสร้าง determiner + head noun + apposition
- 3.16 โครงสร้าง determiner + premodifier+ head noun + postmodifier
- 3.17 โครงสร้าง nominal that-clause
- 3.18 โครงสร้าง nominal relative clause
- 3.19 โครงสร้าง nominal to-infinitive phrase
- 3.20 โครงสร้าง nominal -ing phrase